

SUŠÁRNA OVOCE Z ROKU 1760 v NOVÉM HRADĚ U JIMLÍNA

KAMIL PODROUŽEK

Obr. 1. Situace vstupu do sušárny ovoce a nakládacího otvoru topeniště v průčelí severního křídla. Foto: Kamil Podroužek.

V areálu Nového hradu u Jimlína se nalézá poměrně málo známá datovaná barokní sušárna ovoce. Podnětem k provedení operativního průzkumu a dokumentace byl záměr její prezentace veřejnosti.¹

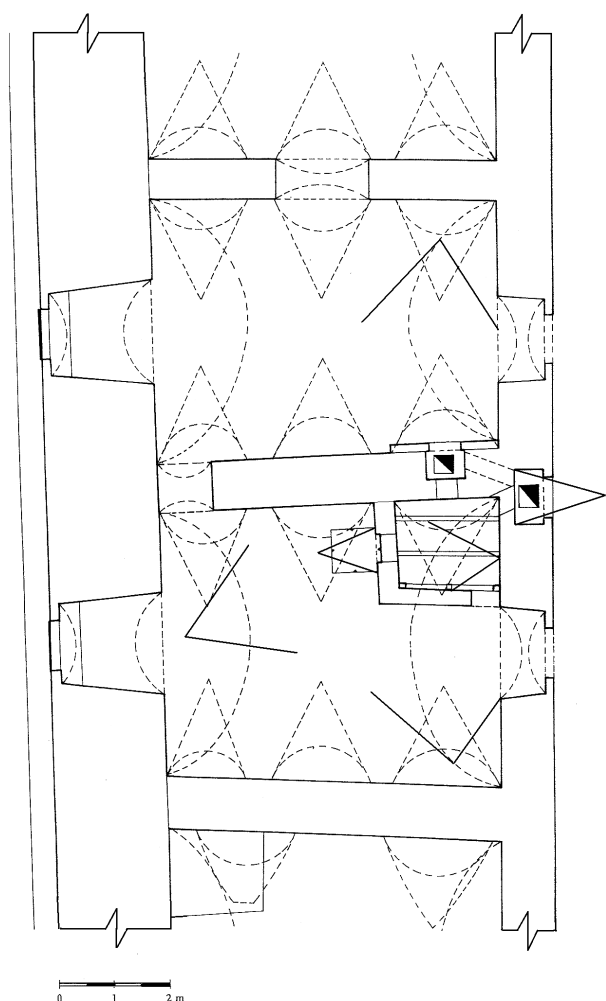
Sušárna je umístěna v přízemí severního křídla zámku, ve třetím prostoru východně od věže (obr. 1). Ve stávající formě se jedná o nevelkou bezdymovou šupačku.² Skládá se ze sušící komory opřené do jihovýchodního koutu klenutého prostoru, který slouží jako manipulační síň i předpecník, a z topenišťové soustavy (obr. 2).

¹ Příspěvek vznikl na základě institucionálního programu podpory vědy a výzkumu MK 07503233303 – úkol č. 301. Operativní průzkum a dokumentace v objektu číslo rejstříku ÚSKP 42390/5-1155 byly provedeny autorem článku na základě žádosti Mgr. Lucie Radové, Odbor péče o památkový fond PP NPÚ ÚOP v Ústí n.L. Za vstřícný přístup a součinnost děkuji také správci zámku Pavlovi F. Pilařovi.

² J. TREJBAL, *Sušárny ovoce v českých zemích*, in: Vývoj a zpracování zemědělských produktů, 1, Zemědělské muzeum Kačina 1989, s.168.

Do interiéru manipulační síně se sušící komora obrací dvěma zdmi zděnými z cihel, které vrcholí zděnými štíty. Kubus komory dosahuje výšky 320 cm a pod stlačenou klenbou nabývá architektonické podoby samostatné stavby. Západní stěna, která navazuje na špaletu vstupního otvoru z nádvoří, je pojednána jako hlavní průčelí (obr. 3), severní stěna otočená k předpecníku má charakter vedlejšího průčelí (obr. 4).

Západní štít dělí plochá římsa na dvě etáže. V horní etáži se uplatňuje štítový nástavec ve tvaru oslího hřbetu. Štítek i křídla lemují široká plochá stuha, přepásaná plochou mezzietážovou římsou, která se na křídlech stáčí do plastických přivrácených volut. Střed štítu, kterým vrcholí západní štít, nese volný epigraf s datací A 1760. Pod plochým, široce vykrajovaným ornamentem lambrekýnu s čučky jsou ve spodní etáži v symetrále umístěny litery J L. Majuskuly vytažené plasticky ve štku mají výrazně kurentní formu. Jsou posazeny na plochou úzkou pásku, stočenou

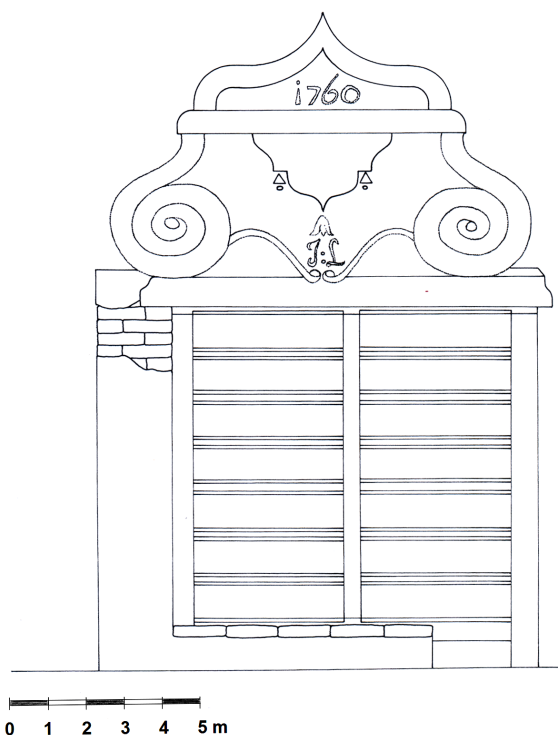
Obr. 2. Půdorys sušárny. Zaměření: Kamil Podroužek.

pod literami do volut. Obě strany pásky jsou symetricky konkávně projmuty a jejich konce se opírají o hrany vnějších závitů volut stuhy, která lemují štít.

Vlastní konstrukci západní zdi tvoří dřevěný rám sušící komory, který je vztyčen ze zděného soklu. Rám vymezuje rastrem hraněných trámů dva tahy o sedmi patrech okének pro zasunutí sušících lísek (obr. 5). Okénka tahů byla uzavírána výklopnými prkennými okenicemi, které byly přitahovány k rámu obrtlíky. Z nich se dochovala jediná okenice v pátém patře levého tahu. Sokl zděný z červeně pálených cihel je na pravé straně odbourán. Vzniklý otvor je utilitárním řešením manipulačního přístupu do sušící komory.

Levé vedlejší průčelí sušící komory se obrací k severu. Ploché pole stěny rámuje nárožní lizény, vztyčené z plochého soklu. Ten je pod úrovní podlahy otevřen nakládacím otvorem topného kanálu, uzavíraným pravými jednokřídlými plechovými dvířky na závěsech. Sedlový záklenek niky nakládacího otvoru je tvořen třemi vzepřenými cihlami. Dvířka, která se otvírají do obdélné předpeční jámy, jsou uzavírána spouštěcí závorou. Obdélná předpeční jáma, je široká 87 cm, dlouhá 80 cm a její dno je 60 cm pod úrovní podlahy místnosti.

Štít nad vedlejší průčelím je vztyčen z ploché římsy, vynášené nárožními lizénami. Opření římsy je podloženo na každé z lizén

Obr. 3. Hlavní průčelí sušící komory. Zaměření: Kamil Podroužek.

čabrakou s čučkem. Plochá římsa dělí štít na dvě etáže. V horní etáži se uplatňuje štítový nástavec ve tvaru rozeklaného frontonu s římsou, stáčenou v místě rozeklání do přivrácených volut. Nástavec i křídla štítu lemují široká plochá stuha, plochou mezietážovou římsou přepásaná. Střed frontispice, kterým vrcholí severní štít, nese motiv prosté rytířské koruny. Pod řasenými krydlý jsou v symetrii umístěny litery L L. Majuskuly kapitálky jsou vytaženy plasticky ve štku.

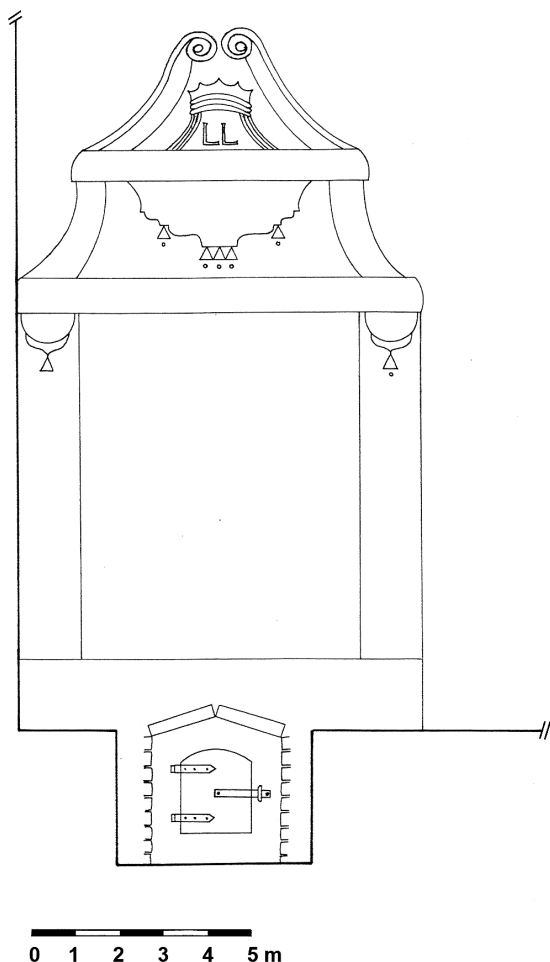
Pole spodní etáže vyplňuje plochý vykrajovaný ornament lambrekýnu s čučky. Všechny architektonické detaily jsou vytaženy ve štku na cihlu.

Na základě typové figury symbolu, jejího statusového umístění a provedení se domnívám, že epigraf A 1760 v štítě hlavního průčelí sušící komory je datací výstavby sušárny. Verzálky J. L. tamtéž, stejně jako L L pod rytířskou korunou v bočním průčelí, jsou patrně iniciálami členů rodu von Löwenegg.³ Rod Löwenegg pochází z Jižního Tyrolska, z oblasti rakousko-italského pomezí Wiptal/Vipiteno. Do rytířského stavu byl v roce 1722 povýšen Johann Michael, Brixenský knížecí dvorní rada. Panství a zámek Nový hrad získala koupí dne 31. prosince 1715 Anna Barbara von Löwenegg, která na zámku trvale sídlila.⁴ Po její smrti v roce 1767 připadl majetek Josefu knížeti Schwarzenberkovi a Schwanzenberkové drželi Nový hrad až do první pozemkové reformy v roce 1919.

Iniciály LL mohou být tedy monogramem Leopolda von Löwenegg. V souvislosti s datací sušárny mám za to, že se v případech obou monogramů jedná o pamětní epigrafy.

³ P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, LIBRI Praha 1999, s. 395.

⁴ V. MENCL – F. FIŠER, *Nový hrad, umělecko-historické hodnocení objektu*, rkp., SÚPPOP Praha 1968. Spisový archiv NPU ÚOP v Ústí n.L., fond SHP, inv. č. 6/AM, s. 5.

Obr. 4. Boční průčelí sušící komory. Zaměření: Kamil Podroužek.

Vlastní zděná, v půdorysu mírně kosodelníková sušící komora má vnější rozměry 235 cm šířky a 204 cm hloubky, vnitřní rozměry 190 cm šířky, 160 cm hloubky a 197 cm výšky. V cihlové podlaze je umístěn zaklopený topný kanál, zabíhající pod severní zeď. Komora je dělena sedmi páry vodorovných tyčových bidel, opřených zhlavím do jejich hloubkových zdí. Vybroušené párové žlábků na bidlech odpovídají rozteči dřevěných postranic lísek a upozorňují na intenzitu sušícího provozu. Vnitřní stěny komory jsou omítnuty hladkou vápennou omítkou, pokrytou silnou vrstvou sazí. Maltové plomby v obou hloubkových zdech v sousedství zhlaví bidel jsou stopou po jejich výměně. Polodrážka okének z líce rámu upozorňuje na uzavírání tahů sklopnými dřevěnými okenicemi, párové dlaby z rubu stojek, které nerespektují stávající okénka, naznačují druhotné použití starších stojek v dnešním rámu (obr. 6). Starší rám byl začepován do předního trámu stávajícího trámového stropu komory. Strop je bedněn z širokých prken na sráz.

Sušící komora přiléhá k průleznému komínovému tělesu vyzděnému při jihovýchodním koutu místnosti v nosné přední příčné zdi. Do komína se obrací dvěma sopouchy, z nichž horní je zaslepen, a také vytápěcím otvorem, nakládáným přes vestavěné komínové těleso z dvorního průčelí křídla (obr. 7). Segmentově sklenutý vytápěcí otvor o šířce 43 cm a výšce vrcholnice 42 cm byl při zachování armatury špalet z opukových kvádrů druhotně

zvětšen vybouráním spodního pasu cihlového záklenku a prosekaním parapetu. Nad zkráceným klenákem prostupuje do komína úzký sopouch odtahu o šířce 8 cm a výšce 11 cm. Vytápěcí otvor je dnes zaslepen zadržkou z opukových kvádrů na jíl. Přístup pod komín umožňuje nakládací otvor, otočený do dvorního průčelí prostým pískovcovým ostěním a uzavíraný jednokřídlými svlačkovými dveřmi zavěšenými na háčích. Nakládací otvor je, stejně jako sousední vstupní dveře, respektován přerušením pískovcového obkladu plochého soklu průčelí.

Druhým zaslepeným vytápěcím otvorem, který má šířku 36 cm a výšku 30 cm, se komora obrací do sousední východní místnosti. K lunetě krajní výšece její stlačené klenby je přizděn cihlový sopouch, zapuštěný do hloubkové zdi obou sousedících místností (obr. 8). Směřuje šikmo vzhůru přivráceným koutem, kde ústí do výše popsaného průlezného komína, přístupného z dvorního průčelí zámeckého křídla. Průběh sopouchu je přiznán pravoúhlým předsazením také v interiérové omítce stěny. V detailu nasazení sopouchu na štít nakládacího otvoru se uplatnil motiv oblounu s odsazením.

Pravoúhlý nakládací otvor o šířce 60 cm a výšce 35 cm lemují prosté pískovcové ostění s polodrážkou, která sloužila k přisazení dvířek. Práh otvoru je vyzděn z cihel. Pod roznášecím cihlovým záklenkem je cihlová plenta otevřena druhotně prosekaným kruhovým průřezem o průměru 15 cm, kterým byla vedena plechová roura mobilních tahových kamen, či sporáku.

Jednotlivé reliktů konstrukcí, stopy provozu i přestaveb vytvářejí ve vzájemné podmíněnosti obraz stavebního vývoje barokní sušárny i jí přilehlých prostorů.

Prostor, do kterého byla sušárna vložena a který je součástí přízemí severního zámeckého křídla, byl přistavěn ke starší gotické obvodové hradbě po třicetileté válce.⁵ Dispozice paralelně řazených klenutých místností v přízemí, určená jednou vstupní a jednou protilehlou okenní osou, naznačuje, že se tak mohlo stát ještě v době, kdy zámek vlastnila strahovská premonstrátská kanonie. Ta prodává nedokončenou stavbu v roce 1651 Christíanu Wilhelmovi, markraběti braniborskému a severní zámecké křídlo je zcela dokončeno až vyzvednutím krovu v roce 1704.⁶ Sledovaná vytápěná místnost v přízemí severního křídla zámku tak mohla být zpočátku projektována jako obytná klášterní cela. Po změně majitele objektu však bylo v nedokončené stavbě její skutečné využití patrně výrazně užitnější.

V roce 1760 byla do místnosti na místo nízkých barokních kachlových kamen vestavěna sušící komora a prostor byl přeměněn na sušárnu ovoce. Sušící komora byla vytápěna stejným způsobem jako jí předcházející topeniště, tedy z exteriéru, manipulace s lískami a přebírání sušeného ovoce probíhalo v interiéru. Je možné, že sušící komora dokonce jen obestavěla stávající kamna, která byla využita právě k jejímu vytápění. Každopádně princip

⁵ V. MENCL – F. FIŠER, *Nový hrad, umělecko-historické hodnocení objektu, rkp., SÚPPOP Praha 1968. Spisový archiv NPÚ ÚOP v Ústí n. L., fond SHP, inv. č. 6/AM, s. 5 a plánová příloha.*

⁶ J. KYNCL – T. KYNCL, *Dendrochronologická analýza krovu severního křídla zámku, rkp. VZ, 1996, 4. Údaje přístupné na <http://www.dendrochronologie.cz/databaze?text=Jimi%EDn&kde=1&search=Jimilín> [k 30. 3. 2011].*

Obr. 5. Rám s párovými okénky pro zasunutí lísek.
Foto: Kamil Podroužek.

sušení ovoce v takto vzniklé sušárně byl bezdýmný.⁷ Oproti tehdy běžnému způsobu sušení ovoce dýmem se jednalo o výrazný technologický pokrok, který byl ovšem vykoupěn vyšší spotřebou palivového dříví. V sušárnách se nejčastěji topilo dřevem jehličnatých stromů, které bylo přikládáno do topeniště zhruba po čtvrt hodině. Pokud se topilo bukovým a dubovým dřevem, pak více pozvolna, aby se křížaly „nezcvrkly“ a peckovité ovoce „nezdulo a nevyfouklo“.⁸

Na Lounsku je základním charakteristickým znakem sušáren dvouosý čtvercový půdorys, který se vyvinul z příčného umístění topeniště pod lískami. Sušárny se skládají ze tří prostorů: ze sušící komory, zvané „verk“, ze síně pro práci s ovocem na lískách, nazývané „předverk“ a z vytápěcího prostoru „předpecníku“, zvaného na jižním Lounsku „u topení“. V posledních nejvyspělejších variantách bezdýmných sušáren jsou všechny tři prostory začleněné pod společnou střechu do celkové čtvercové dispozice stavby, jejíž interiér je přístupný jedněmi dveřmi. K vytápění v předpecníku se v těchto sušárnách sestupuje po několika příkrých schodech.⁹

Nejprostší sušárny na Lounsku mají oproti tomu volně přístupný prostor předpecníku otočený do exteriéru. Předpecník

⁷ Do inventáře movitých věcí štěpnice libosadu ve Valdicích na panství Kumbursko – Úlibickém byla v roce 1735 zapsána i „kamna v sušárně, kde se ovoce suší u zahrádníka lustgartenského“. Dobový termín užitý pro vytápěcí zařízení napovídá, že i v tomto případě se jednalo o bezdýmovou sušárnu. J. TREJBAL *Sušárny ovoce v českých zemích*, in: *Vývoj a zpracování zemědělských produktů*, 1, Zemědělské muzeum Kačina 1989, s. 95.

⁸ J. TREJBAL, *Sušárny ovoce v českých zemích*, in: *Vývoj a zpracování zemědělských produktů*, 1, Zemědělské muzeum Kačina 1989, s. 180 a 182.

⁹ TAMTÉŽ, s.108.

Obr. 6. Detail se stopami po výměně bidel a přestavbě rámu.
Foto: Kamil Podroužek.

není nijak vymezený ani není chráněný střechou proti nepohodě. Jeho pochozí plocha odpovídá svou úrovní niveletě podlah síně a sušící komory. V polovině 20. století byl ovšem tento typ sušáren v oblasti nejméně početný (obr. 9).¹⁰ Na základě formální podobnosti znaků právě k tomuto typu řadím nejstarší fázi sušárny na Novém hradě.

Strop sušící komory je bedněný z prken a zesílený mazanicí. Povalový nebo bedněný strop mají na Lounsku pouze malé sušárny, které se vyznačují právě tím, že jejich předpecník není zastropen, případně je, stejně jako manipulační síň, otevřen do společného podstřeší.

Dle stop po uchycení bidel v bočních stěnách sušící komory i starších dlabů na rubové straně stojin rámu usuzují, že v sušící komoře sledované sušárny bylo instalováno osm lísek, a to ve čtyřech patrech po dvou tazích. Pro snadnější obsluhu bývaly lísky opatřeny kulatými rukojetmi a jejich dna byla zhotovena z ostrohranných loubků tzv. „špón“, aby se k nim sušené ovoce nelepilo celou plochou. Při velikosti lísek cca 60 x 140 cm počítám úhrnnou úložnou sušící plochu na 6,5 m². Naložená sušící komora tak pojala 135 kg čerstvého ovoce a na jednu vsázkou vyprodukovala asi 45 kg sušeného ovoce.

Zbylou část místnosti obsadil „předverk“ určený k přebírání ovoce na lískách. Zásoba čerstvého ovoce uskladněná v předverku tradičně na prknech vyžadovala dostatek větraného suchého prostoru. Čerstvé ovoce se zde nakládalo dřevěnou

¹⁰ TAMTÉŽ, s.177.

Obr. 7. Detail zazděného vytápěcího otvoru otočeného do vstupního průčelí severního křídla. Foto: Kamil Podroužek.

lopatou na lísky a sušené se sypalo k přebírání na vál u okna. Sušič seděl na židli či na lavici, na klíně měl ošatku či okřín, mezi stehny nůši nebo koš. Po vyjmutí prkénka z ohrádky válu sešupoval do nastavených nádob zvláště usušené ovoce, zvláště nedosušené „pečárky“. Spálené ovoce se neházelo nikdy zpět do žároviště, protože hořelo silným plamenem a spálilo by další ovoce vsázky. Suché ovoce se odnášelo k prostírání na půdy, kde se vypařilo a doschlo.¹¹

V období klasicismu bylo vytápění sušárny přeneseno z průčelí zámeckého křídla do sousedící východní místnosti, kde byl zdí prorazen krátký sopouch ústící do komína. Princip vytápění se nezměnil, ale při nakládání kamen vyhřívajících sušící komoru se již nevstupovalo do prostoru pod komínem. Nakládací otvor otočený do dvorního průčelí byl zachován a využíván k čištění komínového tělesa. Úprava změnila orientaci topného tělesa, které nyní neleželo kolmo na lísky, ale v jejich směru. Lze tak uvažovat o možnosti, že přestavba nesouvisela pouze se zvýšením komfortu vytápění, kdy se předpecník octl v krytém prostoru, vhodném též ke skladování dřeva, ale umožnila především vložit po stranách topeniště dosušovací lísky, které pomohly zintenzivnit sušící proces a zvýšit kapacitu sušárny. Změna dispozice, doprovázená prolomením interiérového vstupu mezi sousedními místnostmi, nebyla náročná na úpravu sušící komory a přinesla při opakovaných vsázkách výraznou úsporu paliva. Tento typ sušárny je rozšířen v oblasti Slovácka a Valašska, na Lounsku ani v širším území severočeské ovocnářské oblasti se ve vesnickém prostředí neujal.¹²

¹¹ TAMTÉŽ, s. 180.

¹² TAMTÉŽ, s. 143, s. 203.

Obr. 8. Detail přízděného komínového sopouchu a nakládacího otvoru otočeného do sousední východní místnosti. Foto: Kamil Podroužek.

K další změně vytápění sušárny došlo kolem poloviny 19. století. V podlaze sušící komory byl vyzděn topný kanál, topený přímo z místnosti, do které je vložena sušící komora. Pro lepší manipulaci se dřevem a vymetání popela byla před nakládací otvor kanálu zahlobena předpecní jáma. Dým z kanálu byl odváděn úzkým tahovým sopouchem do komína. Nepřímé vytápění topeništěm, umístěným ve směru lísek a nakládaným ze sousedního prostoru, bylo nahrazeno přímým vytápěním podlahovým kanálem, umístěným opět kolmo na lísky. Zapuštění kanálu do podlahy umožňovalo využít i zbývající prostor sušící komory. Těto stavební fázi, která byla vedena snahou po úspoře paliva i dalším zvětšení užité kapacity sušárny, připisují také vystrojení sušící komory novými bidly a rámem o šesti patrech a dvou tazích. Kapacita sušící komory dosáhla tak nakládky 2 q čerstvého ovoce při jedné sušící vsázce, která představovala produkci asi 65 kg křížal. Opuštěný sopouch v sousední místnosti byl později využit k zaústění plechové roury kamen či sporáku.

Patrně na konci 19. století byl topný kanál rozdělen vložení roštu na popelník a žároviště a jeho nakládací otvor byl zmenšen a uzavřen dvířky. Konstrukční změna topného kanálu reagovala na změnu paliva, kterým se stalo kamenné uhlí. To umožnilo nejen zlevnit provoz sušárny, ale prodloužením intervalu příkládání na půl hodiny také zvýšilo komfort sušení.¹³ Těto stavební fázi, připisují další rekonstrukci bidel a rámu sušící komory. Rám byl zbaven starých příčniců, stojiny rámu byly otočeny lícovou

¹³ TAMTÉŽ, s. 180.

stranou do sušící komory a do nových dlabů na lícové straně byly vloženy nové příčnický vymezující okénka pro zasunutí lísek. Snížením výšky okének byl o jedno patro navýšen počet pater. Sedmi patřům odpovídal i počet dvojic nově vsazených dřevěných tyčových bidel, které byly nutně subtilnější, než patrně hraněná bidla starší. Touto úpravou byla kapacita sušící komory při jedné sušící vsázce zvýšena až 235 kg nakládky čerstvého ovoce, což představovalo téměř 80 kg sušeného ovoce. Sušárna tím dosáhla při uplatňované technologii hranice svých konstrukčních možností a její stavební vývoj se uzavřel. Zařadila se k nejprogressivnějšímu a také nejčtenějšímu typu bezdýmných sušáren, užívaných v severočeské ovocnářské oblasti až do zániku této zemědělské výroby v polovině 20. století.

Vrchnostenská sušárna ovoce na Novém hradě u Jimlína, datovaná do roku 1760, dokládá svou existencí nejen změnu funkce interiéru přízemí severního křídla zámku z obytných na hospodářské prostory, ale také velmi časně užití bezdýmné konzervace ovoce, které se v podmínkách selského tržního sušárenství prosazuje až o sto let později. Dokazuje, že progresivní teplovzdušné sušení nastupuje nejdříve patrně právě v sušárnách panského velkostatku.¹⁴ Vývoj vytápění sušárny sleduje obecné tendence rostoucích nároků na úsporu paliva a komfort obsluhy. Stavební vývoj vlastní sušící komory dokládá také snahu po intenzifikaci zemědělské výroby velkostatku na konci 19. století.

Datovaná vrchnostenská sušárna z roku 1760 se dochovala v autentické situaci, s autentickými konstrukcemi korpusu sušící komory z doby výstavby, s modernizovaným sušícím zařízením: rámem, bidly a topeništěm z přelomu 19. a 20. století. V souvislosti s ovocnářskou tradicí na Lounsku a Žatecku, která se odvíjí právě od vrchnostenských vzorů a instrukcí poddaným, je velmi vhodným objektem k obnově a prezentaci tohoto specifického typu zemědělské a potravinářské výroby.

Prameny:

J. KYNCL – T. KYNCL, *Dendrochronologická analýza krovu severního křídla zámku Nový hrad u Jimlína, rkp. VZ, 1996*, údaje přístupné na <http://www.dendrochronologie.cz/databaze?stext=Jiml%EDn&kde=1&search=Jimlín> [k 30.3.2011].

V. MENCL – F. FIŠER, *Nový hrad, umělecko-historické hodnocení objektu, rkp., SÚPPOP Praha 1968*. Spisový archiv NPÚ ÚOP v Ústí n. L., fond SHP, inv. č. 6/AM.

K. PODROUŽEK, *Nový hrad u Jimlína – sušárna ovoce, rkp. NZ OPD, 2006*, přístupný na <http://monumnet.npu.cz/opd/opddetail.php?IdOpdPam=800&oKodOk=4204&oNazSidOb=Jiml%EDn&Nem=N&Limit=25> [k 30.3.2011].

Literatura:

J. TREJBAL, *Sušárny ovoce v českých zemích*, in: *Vývoj a zpracování zemědělských produktů, 1*, Zemědělské muzeum Kačina 1989, s. 87–12.

J. TREJBAL, *Pěstování a sušení ovoce ve východních Čechách*, in: *Vývoj a zpracování zemědělských produktů, 1*, Zemědělské muzeum Kačina 1989, 212 – 234.

P. VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků, LIBRI Praha 1999*.

P. VLČEK – P. SOMMER – D. FOLTÝN, *Encyklopedie českých zámků, LIBRI Praha 1998*.

RESUMÉ

Fruit drying kiln from the year of 1760 in Nový hrad near Jimlín

On the grounds of Nový hrad near Jimlín is found a relatively little known Baroque fruit drying kiln which dates back to the year of 1760. The drying kiln is located on the groundfloor of the northern wing of the castle, in a third space eastward from the tower. It consists of a drying chamber leaning on a southeast corner of a vaulted space that serves as a manipulation and pre-kiln space and of a furnace system. Initials J.L. and L.L. on a front of the drying kiln probably refer to the members of a family von Löwenegg who were the landlords here in the years 1715–1767.

As far as its character is concerned it is quite a small smokeless sliding type, built in on the place of an older masonry stove which was loaded from the front of the north castle wing. It demonstrates a change in an interior function – from residential to technical rooms. It is also an example of very early use of a smokeless fruit preservation, the type which did not prevail at rural markets till about one hundred years later. It proves that progressive fruit drying with hot air probably first started in drying kilns of a manorial large farm. The principle of heating of a drying kiln developed in compliance with growing claims for economic fuel and comfort of handling the kiln. Building development of a drying chamber itself also reflects an effort for intensification of agricultural production in the end of the 19 century.

This dated manorial drying kiln from the year of 1760 is preserved in its authentic form with authentic constructions of a base of the drying kiln from the period when it was built. It has upgraded drying equipment such as a frame, poles and a furnace from the turn of the 19 and 20 century. With regard to traditions of fruit-growing in areas of the towns of Louny and Žatec which evolved from manorial models and instructions for serfs the drying kiln is very suitable object for reconstruction and presentation as a specific type of agricultural and food production.

¹⁴ J. TREJBAL, *Pěstování a sušení ovoce ve východních Čechách*, in: *Vývoj a zpracování zemědělských produktů, 1*, Zemědělské muzeum Kačina 1989, s. 216.